

РЕЦЕНЗИЯ

от

проф. д-р Елена Тодорова

по

конкурс за заемане на академична длъжност „доцент“ за нуждите на НБУ

в област на висше образование 8. Изкуства,

професионално направление 8.2 Изобразително изкуство,

В конкурса за „доцент“, обявен в Държавен вестник, ДВ - №50/09.06.2023г. за
нуждите на

департамент „Дизайн“, като единствен кандидат участва
гл. ас. д-р Софрони Върбев

Нов български университет

I. Оценка за съответствие с минималните национални изисквания и изискванията на Нов български университет:

Представените за рецензия материали за хабилиране на гл. ас. д-р Софрони Върбев, напълно отговарят на минималните национални изисквания, като са в съответствие и покриват изискванията на НБУ за заемане на академична длъжност „доцент“. Гл. ас. д-р Софрони Върбев има необходимия брой точки по всички групи показатели на таблицата с минимални изисквания към научната, преподавателската и художествено-творческата дейност за заемане на академична длъжност, по професионално направление 8. Изкуства, 8.2. Изобразително изкуство, съобразени със Закона за развитието на академичния състав и изискванията на Нов български университет. Освен безспорните му постижения в областта на дизайна, той е автор, на теоретичен текст обясняващ творческия проблем „Рекламна визия на национални есенни изложби в Пловдив“. В този текст гл. ас. д-р Софрони Върбев проследява процеса на създаването на различни концепции и визуални решения на рекламните материали, съпровождащи есенните изложби в Пловдив, по години.

II. Изследователска (творческа) дейност и резултати:

- **Оценка на монографичния труд, творчески изяви или други публикации, съответстващи по обем и цялостност на монографичен труд, включваща оценка на научните и научно-приложните приноси на автора:**

За настоящия конкурс, гл. ас. д-р Софрони Върбев представя хабилитационният си труд във вид на разширено резюме, което съдържа подробно описание на творческия процес по създаване на „Рекламна визия на Национални есенни изложби в Пловдив“. Трудът се състои от 93 страници, от които 38 стр. текст и 55 стр. илюстративен материал. Разделен е на 5 основни части: въведение, обекти, план за работа, методика на проекта и подробно представяне на творческия резултат.

В това разширено резюме е представен един дълъг и много успешен проект, чието начало е поставено в далечната 1967 година. Форумът **Национални есенни изложби**, който се провежда в Пловдив ежегодно повече от 50 години, се е превърнал в едно от най-значимите за България културни събития. Този форум преминава през различни трансформации до 2013 година, когато изцяло се реформира. От тази година е изградена нова концепция, при която се разширяват възможностите за изява на авторите. За първи път неформалните нови визуални решения, включващи взаимнопреливащи елементи на жанровете, както и включването на неизползвани до този момент медии са признати за равностойна проява на изобразителното изкуство. От тази година се обособява длъжността артистичен директор на форума, който поема отговорността за техническото, организационното и художественото качество на представяните изложби, но също така определя основната концепция и мото на всяко издание на форума. Такъв директор от 2013 до днес е Галина Лардева. През 2014 г. тя кани за графичен дизайнер Софрони Върбев. Този творчески избор очевидно е много точен, защото при следващите девет издания на **Национални есенни изложби** той прави изключително успешни дизайни на рекламните материали. Още при първата графична визия, която Софрони Върбев изгражда на тема „Отстранени системи“ за форума през 2014г., се вижда дълбочината, с която дизайнерът се отнася към проблемите заложи в мотото на проекта. През тази година обликът на поканените за участие творци е много разнообразен - заедно с доказалите се в международен план художници, в изложбите участват млади

артисти със специфичен открояващ се стил. Това е сериозно предизвикателство за автора, но не е единственото. Другото голямо предизвикателство е философската концепция заложена в мотото, която трябва да стигне до широката аудитория, имаща интерес в сферата на визуалните изкуства. Всичко това трябва да даде отражение при определяне визията на рекламните материали. От тук тръгват успешните избори на изразни средства, които Софрони Върбев прави. Като основен елемент за плаката, поканите и диплянните използва персонажът - Totenkopf - стилизирано изображение на череп от творба на Филип Попов, но представен като система от дребни елементи, успешна препратка към мотото на форума. Това е изключително находчиво решение за постигане на абстрактния смисъл – субекта вижда себе си като обект. За да внуши „отстранение“ поставя централният обект в асиметрична композиция, при която този обект е изместен и частично излиза от формата, което не е само визуално, но и смислово внушение. Цялата композиция е подчинена на посланието за отстраняването и го постига. За подчертаване на асиметрията, респективно изместването, помага и разположението на текстът, събран в компактни форми без междуредови пространства, които противостоят в композиционен план на основният елемент – черепът. Успешен избор е шрифтът Egyptian. Серифен шрифт, олекотен, минималистичен, с модерна визия, но в същото време ясен и четим. С добра визия на кирилица, но и в английски вариант, този шрифт е много подходящ за рекламни продукти. Друг похват използван от графичният дизайнер е контрастът – жълтият фон силно контрастира със силуета на черепа запълнен с мозайка в синя тоналност. Това съвсем неочаквано придава жизнерадостно усещане и прави визията забележима и запомняща се. Няма да се спирам подробно на всички видове рекламни материали – плакат, каталог, дипляна, покани, но мога да обобща, че всеки отделен продукт е добре структуриран, има собствен облик и в същото време е неизменна част от общата визуална концепция на проекта.

След анализа на първата рекламна визия от 2014 година, ще обърна внимание само на някои рекламни материали за **Национални есенни изложби**, които особено ме впечатляват. С това не омаловажавам стойността на тези, за които няма да пиша, просто рецензията не може да отрази цялата поредица през годините.

Национални есенни изложби – Пловдив‘2016 „ОГЛЕДАЛО“

Тази рекламна визия за мен една от най-вдъхновяващите, защото още при първата среща с плаката се влиза във философския подтекст на мотото. Огледалото като символ на взаимното проникване на образ и отражение, дава възможност въображението на всеки зрител да създаде собствена реалност. Изборът на ахроматичната рисунка на Милена Цочкова за основа на композицията е голямо попадение. Съпоставката на плътния образ с неговия избледнял двойник, преливането от единия към другия, но и разделени от пунктирана линия, постига търсеното внушение - невъзможността да избягаме от своята дълбока същност, от своите мисли, които са нашето истинско огледало. Тези основни елементи са поставени в асиметрична композиция, която се уравновесява и допълва от мотото изписано на английски и български. Интересно хрумване е буквата „О“ да свърже двете думи и едновременно да е символ на огледало. Цветовете са нюанси на сивото с добре премерени акценти в син цвят. Това създава въздушност и лекота на цялото изображение и отлично кореспондира с мотото. Отново шрифтът е Egyptian, като част от от елементите, които свързват в обща графична визия всички рекламни материали за Национални есенни изложби. Във връзка с това искам да отбележа, че авторът изключително успешно е постигнал обща логика и визуална идентичност на поканите, каталога, дипломите, поканите, без да допусне буквално припокриване на дизайните на тези рекламни продукти.

Национални есенни изложби - Пловдив‘2017 „ПЛАЦЕБО

За мен една от най трудните теми е „Плацебо“. Бях много изненадана от начина, по който Софрони Върбев е представил в графичен вид това мото. Да се реши един проблем, чрез въображаем, илюзорен подход, /каквото прави плацебото/ е представено по най-неочаквания начин – две риби, които се гонят в малкото вода, която се побира в един обърнат чадър. Това е толкова неочаквано, но и толкова очевидно представяне на философския подтекст на мотото, че аз останах изумена. Композицията е в лека асиметрия и преобладаващият цвят е розов, лек намек за оптимизъм. Като вдъхновение за този плакат дизайнерът използва инсталацията на Стефан Иванов „Обект I“ от серията „Random Objects“. Елементи от тази композиция се появяват във различните рекламни продукти, като неизменно свързващи елементи са отново шрифтът Egyptian и общата

тоналност. В този проект виждаме един добре премерен баланс между текст и изображения, както в композиционно, така и в количествено измерение, което е характерно и за всички останали проекти.

Национални есенни изложби - Пловдив '2021 „ПРАГОВЕ И БЕЛЕЗИ“
Последната визия, която ще разгледам е „ПРАГОВЕ И БЕЛЕЗИ“. Спирам се на този проект защото визуално е доста различен от другите. Тук черният цвят е основен и се допълва от други тъмните тонове. Тези тежки тъмни стойности, дават възможност на централните образи да изпъкнат с максимална сила. Като основа за визията, Софрони Върбев черпи вдъхновение от творбата на Светозар Бенчев „Два обекта (материален и нематериален)“. В нея авторът е изразил своята представа за „съотнасяне на прагови пространства“. Това изображение се доближава максимално до мотото на форума от 2021 година. Композиционно, визията на плаката е решена като са противопоставени симетричността на централните образи и асиметрията на заглавията: ляво подравнено във варианта на кирилица и дясно подравнено в английския, това успешно илюстрира понятието „праг“. За да се допълни понятието „белези“, във фона се виждат дискретни сиви линии, които създават усещането, че са се появили случайно, точно като зараснали белези. За това внушение помагат и дискретните сини акценти. Тази композиция, която привидно е по-опростена, всъщност има силата - директно, без обяснения да представи дълбокия философски замисъл вложен в мотото на форума.

Обобщаващото за всички графични визии на рекламни материали за Национални есенни изложби – Пловдив, създадени от Софрони Върбев е високият професионализъм, с който са замислени и реализирани. Във всеки отделен плакат се вижда дълбочината на философския подтекст, който умело е визуализиран от дизайнера. За постигането на този резултат, Върбев умело съчетава шрифт, цвят, композиционно решение и баланс на отделните елементи. Всеки рекламен продукт е така добре измислен, че ако се загледаме, не се открива нищо, което искаме да махнем или да добавим. Това показва много сериозно отношение към отразяваното събитие, съчетано с дълбоко познаване на възможностите на графичния дизайн.

- **Оценка на други творчески изяви, извън монографичния труд:**

Творческите постижения на Софрони Върбев не се ограничават само в работата по годишните издания на Национални есенни изложби – Пловдив. Той работи целенасочено в областта на графичния дизайн през целия си творчески път. Като интересни решения ще посоча дизайна на книгата-албум "Моят път към и за архитектурата", автор арх. Пеньо Столаров, „Сборник за народни умотворения“ – 2 тома, съставител поета Борис Христов, стихосбирка "Луд театър", автор Продрум Димов. Софрони Върбев прави дизайна на повече от 40 плакати и рекламни дипляни за изложби и театрални постановки. Всички те са интересни, понякога провокативни, но никога скучни. Свидетелство за това са наградите от национални и международни форуми, които получава за работата си.

Друга посока в неговото творчество са търсенията в областта на карикатурата и живопистта. И тук постиженията му са безспорни. Получава награди от Международния конкурс за карикатура на в. Йомиури, Осака, Япония, през 1999 и 1995 година.

Гл. ас. д-р Софрони Върбев се занимава активно и с научно изследователска дейност. Той представя 8 статии, в които разглежда различни творчески проблеми в областта на графичния и интериорния дизайн.

- **Цитиране от други автори:**

Гл. ас. д-р Софрони Върбев има достатъчен брой цитирания, което е отразено в справката за НАЦИД.

III. Учебна и преподавателска дейност :

Гл. ас. д-р Софрони Върбев е хоноруван преподавател в БП Интериорен дизайн, МП „Пространствен дизайн“ и МП „Продуктов дизайн за интериора“, департамент „Дизайн и архитектура“, НБУ от 2006 година. През 2013 г. защитава докторска дисертация на тема „Корпоративната идентичност в интериора“ и става щатен преподавател в департамент „Дизайн“. През следващите 11 години участва в развитието и актуализирането на БП „Интериорен дизайн“ и МП „Пространствен дизайн“. Взима активно участие в създаването на МП „Продуктов дизайн за интериор“, стартира през 2017/18 учебна година и в създаването на

МП „Пространствен и продуктов дизайн за интериор“, стартирала през 2023/24 учебна година.

Разработва курсовете: ARTM040 Корпоративна идентичност в интериора; ARPM302 Специализирани мебели за работна среда; ARPM303 Трансформируеми и многофункционални мебели; WEBM059 Графично оформление на портфолио за WEB (InDesign); ARTB912 Интериорна графика и др. Участва в актуализирането на още 12 курса към програмите.

IV. Административна и обществена дейност:

Гл. ас. д-р Софрони Върбев е член на департаментния съвет на департамент „Дизайн“ от 2013г. Директор е на програмния съвет към департамент „Дизайн“ от 2021г. до сега. Програмен директор – Директор на базови програми “Интериорен дизайн“ и “Мода“, Департамент „Дизайн и архитектура“, НБУ, 2010 – 2012 г.

V. Лични впечатления от кандидата:

Познавам гл. ас. д-р Софрони Върбев от от 2006-та година. През годините съм работила с него по различни творчески проекти. В повечето от тези проекти за кратки срокове се е налагало да се свърши голям обем творческа работа. Това, което ме е впечатлявало всеки път е бързата реакция и отличният резултат. Тази проява на висок професионализъм ме кара да се отнасям с респект и уважение към колегата Софрони Върбев.

Заклучение:

При направеният анализ на творчеството и преподавателската дейност на гл. ас. д-р Софрони Върбев, с пълна увереност във високото качество и професионализъм на представените изяви, предлагам на уважаемите членове на научното жури да изберат на академичната длъжност „доцент“ по 8.2. Изобразително изкуство, гл. ас. д-р Софрони Върбев.

11.10.2023 г.

проф. д-р Елена Тодоров